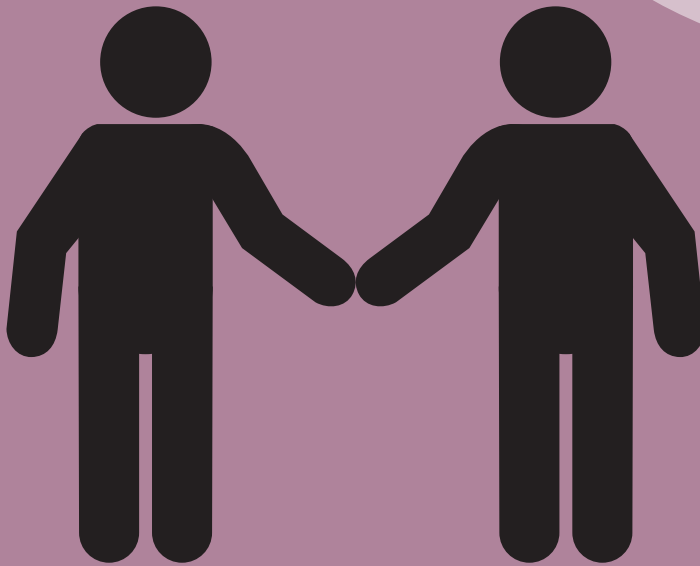

KOGNITION & PÆDAGOGIK

TIDSSKRIFT OM GODE LÆRINGSMILJØER

ARTIKEL

Kognition & Pædagogik nr. 100, Juni 2016

RELATIONEL VELFÆRD ER FREMTIDENS VELFÆRD

Af Hilary Cottam

Artiklen er oversat af Christoffer Østergaard

*This article was first published in the journal Soundings, #48, Summer 2011,
Lawrence and Wishart, London.*

KOGNITION & PÆDAGOGIK

26. årgang nr. 100

ISSN 0906-6225 © Dansk Psykologisk Forlag A/S

Omslagsdesign: Louises design/Louise Glargaard Perlmutter

Grafisk tilrettelæggelse: Specialtrykkeriet Viborg

Tryk: Specialtrykkeriet Viborg

Fagredaktør: Anne Linder

Gæsteredaktør: Jacob Storch

Redaktion: Jørgen Lyhne, Frans Ø. Andersen, René Kristensen,

Gerd Christensen, Anne Linder, Hans Månsson, Lea Lund og Andy Robert Højholdt

Kognition & Pædagogik udkommer fire gange årligt og sætter fokus på kunsten at skabe gode læringsmiljøer. Tidsskriftet præsenterer den nyeste viden inden for emner som læring og kreativitet; hjerne, psyke og eksistens; intelligens og kompetenceudvikling; generel pædagogik og specialpædagogik samt videnskabelige, moralske og æstetiske læreprocesser.

Årgang 2016 er inddelt i interessante temaer, som er forankret i og reflekteret i forhold til læring

- Nordiske nabosprog:
 - Norden i verden, verden i Norden
 - "101"
- Relationel velfærd
- Social arkitektur

Adresse:

Dansk Psykologisk Forlag

Knabrostræde 3, 1 sal

1210 København K

Tel. +45 4546 0050

info@dpf.dk

www.dpf.dk

Abonnementspriser 2016 (4 numre):

Privat abonnement kr. 450,-

Institutionsabonnement 1 eks. kr. 690,-

Institutionsabonnement 4 eks. kr. 1610,-

Studerende kr. 337,50

Løssalg pr. nummer kr. 140,-

(Alle priser er inkl. moms).

Alle rettigheder forbeholdes. Mekanisk, fotografisk eller anden gengivelse af eller kopiering fra dette blad eller dele heraf er *kun* tilladt i overensstemmelse med overenskomst mellem Undervisningsministeriet og Copy-Dan. Enhver anden udnyttelse er uden forlagets skriftlige samtykke forbudt ifølge gældende dansk lov om ophavsret. Undtaget herfra er korte uddrag til brug ved anmeldelser.

RELATIONEL VELFÆRD ER FREMTIDENS VELFÆRD

Af Hilary Cottam

Artiklen er oversat af Christoffer Østergaard

This article was first published in the journal *Soundings*, #48, Summer 2011, Lawrence and Wishart, London.

Velfærdsstaten bygger på en forældet transaktionsbaseret model og bør derfor erstattes af noget fælles, kollektivt og relationelt.

De nuværende parametre i debatten om vores velfærdsreformer er utilstrækkelige. Et vedholdende fokus på økonomi og udgifter har forplumret de systemiske udfordringer, som efterkrigstidens velfærdsinstitutioner står over for. Selvom udfordringerne er forværret af finanskrisen, stikker de dybere end som så, da de lige så meget handler om kultur, systemer og relationer, som de handler om penge. Set ud fra de familier, der er mest afhængige af velfærdsstaten, kan vi danne os et bedre billede af problemet, og det har jeg sat mig for at beskrive i denne artikel.

Vi må begynde med at forestille os at der skal skabes plads til nye modeller og metoder. Jeg vil argumentere for, at vi bør fokusere på at forstå og udvikle nye velfærdsmodeller på fem afgørende måder i stedet for at debattere, hvordan vi holder liv i de aldrende systemer, som vi har nedarvet fra efterkrigstiden. Lad os begynde med de grundlæggende udfordringer, som den nedarvede velfærdsmodel står

over for. De kan opsummeres på to måder.

For det første er der et misforhold mellem de ydelser, der tilbydes, og befolkningens behov. Udfordringer som alderdom, kronisk sygdom og omfanget af en dybt rodfæstet ulighed havde man ikke forudset i 1942. For eksempel lever en ud af fem briter i dag med kronisk sygdom – såsom diabetes, astma, fedme og hjerte-problemer – som ikke kan kureres med medicinske indgreb. Det sundhedsvæsen, der kom til verden i 1950'erne som et centraliseret industrisystem og skulle distribuere lægemidler og bekæmpe datidens udbredte sygdomme (primært på sygehuse), har i dag svært ved at løfte opgaven.

Ingen kan siges at bære skylden for dette. Som borgere har vi tiltro til det britiske sundhedsvæsen og til lægestanden, og vi opsøger dem, når vi har brug for hjælp. Institutionerne og fagfolkene er ivrige efter at hjælpe, men de sygeliggør eller omformulerer problemet og tilbyder statiner til

vores hjerteproblemer, insulin til vores diabetes og operationer, hvis alt andet slår fejl. Udgifterne stiger eksponentielt: 80 procent af hospitalsudgifterne er forbundet med kroniske sygdomme. Alligevel sker det kun sjældent, hvis nogensinde, at sundheden forbedres.

Eftersom 80 procent af Storbritanniens sundhedsproblemer ligger uden for den medicinske models rækkevidde, er løsningen ikke at reformere de eksisterende institutioner. For at forebygge og leve med disse sygdomme kræver det motivation, livsstilsændringer og i de senere faser palliativ behandling. Og det håndteres bedst lokalt: i hjemmet, på arbejdspladsen og i lokalsamfundet.

Men at foreslå omstrukturering af det britiske sundhedsvæsen ud fra en køber-sælger-model er blot en mekanisme, der har til formål at omorganisere og angiveligt opnå større økonomisk effektivitet. Til gengæld har denne og andre tidligere reformer (kortere ventetider, istandsættelse af sygehuse, indførelse af valgfrihed for forbrugerne) ikke haft fokus på sagens kerne: Hvordan skaber vi en sund nation!- De vanskeligheder, som sundhedsvæsenet står over for, nævnes her for at illustrere det større problem i en debat, hvor talen går på en reform af de eksisterende institutioner i stedet for at løse de sociale udfordringer, vi står over for. At tage fat på en aldrende befolknings behov er endnu et eksempel på misforholdet mellem tjenester og behov, og dette misforhold er

derfor den første fundamentale udfordring.

I takt med at de tjenester, der tilbydes, efterhånden får sværere ved at holde trit med det bredere samfund og de aktuelle behov, vokser kravene til disse tjenester. Den stigende ulighed har øget presset på den offentlige sektor på alarmerende vis, hvilket har ført til den anden grundlæggende udfordring, der truer vores velfærdsinstitutioner: Hvor skal grænsen gå mellem økonomi og velfærdsstat? Dermed ikke sagt at velfærd blot skal være en reserveaktivitet, eller at en borger kun skal have en relation til staten i nødsituationer. Tværtimod er det for at sætte spørgsmålstegn ved den forværrede sociale effekt af økonomisk ulighed. Kompensation for den faldende realløn gennem boligsikring, skattefradrag for familier i arbejde og andre overførsler er ikke et kulturelt neutralt tiltag. De, der modtager den slags overførsler, må samtidig stå på mål for holdninger og kulturer, der er indskrænkende og ikke kan siges at gavne sagen.

Disse emner debatteres ikke eksplicit blandt politikere, men er heller ikke som sådan blevet overset. Men de reformer, der er blevet gennemført – såsom indførelsen af kvasimarkeder¹ og den private sektor under Labour-regeringen og en intensivning af denne strategi ledsaget af hurtige og drastiske besparelser under koalitionsregeringen – har til dato sjældent givet bedre resultater og ofte forværret situationen. Vigtigst af alt har disse aktiviteter og den med-

følgende innovation udviklet sig inden for rammerne af 1950'ernes paradigme: Som indførelsen af Lean Toyota-sundhedsmodellen har vist, er den masseindustrielle model om serviceydelser og centraliseret bureaukrati ikke blevet anfægtet eller forsøgt erstattet af en alternativ, socialt baseret model. Den sociale og kulturelle effekt af markedsreformerne har været en intensivering af en transaktionsbaseret relation, når det, der egentlig efterspørges, er en relation, der er kendetegnet ved større medmenneskelighed, mere omsorg og mere tid.

For at understrege pointen kommer her en lille fortælling om, hvad der skete med en madordning til ældre hos to lokale myndigheder, som jeg har arbejdet med det seneste år: I et forsøg på at spare penge indgik myndighederne en kontrakt med et større privat firma, der skulle overtage leveringen af måltiderne. Besparelserne ville ifølge leverandøren kunne findes på to fronter: Måltiderne skulle koste mindre, og undersøgelser havde vist, at måltiderne også kunne leveres hurtigere, hvis der var mindre hyggesnak. Men de ældre, som vi arbejder med, har i stor udstrækning takket nej til måltiderne, dels fordi de fandt maden "frastødende", men primært fordi de reelt nød den hyggesnak, de havde på dørtrinnet eller i hjemmet – og det var nu et overstået kapitel. Med denne anekdote i mente kan vi også forudsige, at omkostningerne ved dette behov for at hyggesnakke og sludre nu er sendt et

andet sted hen – måske over til de praktiserende læger. Vi har i hvert fald bemærket, at de steder, hvor Circle² er blevet lanceret, er medlemmernes lægebesøg blevet færre. De er ikke længere ensomme, og deres helbred er blevet bedret takket være øget social aktivitet – hvilket er blot en af de uforudsete fordele ved Circle for folk over 50.

En relationel tilgang

Så hvordan vil en relationel velfærdsmodel tage sig ud, og hvordan kan vi skabe de rette vilkår for mere sociale og samarbejdsorienterede tilgange til velfærd? Lige så vigtigt er det at spørge: Hvordan kan vi gøre det på en måde, så det støtter et stort antal mennesker på landsplan? Nye tilgange er spiret frem i periferien, og mange af dem er blevet dokumenteret af Robin Murray, som kalder det for en fremspirende socialøkonomi. Hovedelementerne i de nye tilgange til sundhed, uddannelse, velfærd, fødevarer og energi er en intensiv brug af distribuerede systemer, flydende grænser mellem produktion og forbrug, fokus på fællesskab og mere vægt på personlige værdier og opgaver. Denne fremspirende økonomi, som Robin Murray beskriver, mangler kapital, da viden og penge fortsat er låst fast i ældre modeller og institutioner. Men den lægger op til nye relationelle tilgange, der i virkeligheden allerede har fungeret i mindre skala.

Kan det virkelig lade sig gøre med disse nye fremgangsmåder, og kan man lære af dem og

implementere dem i det 21. århundredes velfærdsstat? Det kan det i mine øjne. Organisationen Participle,³ som jeg arbejder for, har udviklet nye tilgange til velfærdsstaten. Vi tager fat om dybt rodfæstede sociale problemer og udvikler nye løsninger, der kan bredes ud til resten af landet. Som en del af dette arbejde bor vi sammen med de mennesker, vi arbejder med – unge, ældre og i det eksempel, som jeg vil beskrive her, familier, der lever i stor nød, hvad enten det er økonomisk, socialt eller psykisk. Der er tale om de familier, der har været sværest at hjælpe, men som har fået gavn af de nye tilgange – familier som Ellas.

Ella og Ellas familie

Ella lever under trange forhold i et usselt hus, der ligger i et nedslidt boligområde – der er ingen butikker, den lokale pub lukkede for flere år siden, legepladsen ligger øde hen og bliver aldrig brugt. I Ellas hus mærker man hurtigt den trykkede stemning, og støjniveauet er øredøvende. Der er skruet helt op for lyden på fjernsynet, Ellas ældste søn slås med en af hendes døtre, mens en anden skråler en lind strøm af skældsord ude fra køkkenet. Hendes hunde er låst inde på et værelse.

Ella sidder fast – hun har levet et kriseramtv liv i 40 år. Hun kender ikke til andet og ser ingen udveje. Hun blev mishandlet af sin far, og hun har siden været i forhold med fire voldelige partnere. Et af hendes børn er blevet

tvangsfjernet af de sociale myndigheder, og de tre, der stadig er i hendes varetægt, kæmper med en stribe problemer. Ingen af dem er under uddannelse eller i fast arbejde. I lighed med velfærdsstaten, som hun kender alt for godt, har Ella desperat brug for en radikal plan og en udvej, så hendes børn ikke sidder fast i samme rille som hende, netop som hun er en gentagelse af sin egen mor. Hendes første barnebarn ventes dette efterår – om han så kan se frem til en bedre fremtid, er det egentlige spørgsmål, vi bør stille til en ny velfærdsreform.

Ella (navnet er opdigtet) bor i Swindon. Hun er mor i en af Storbritanniens såkaldte kaosfamilier. Den tidligere regering vurderede, at der i Storbritannien var over 100.000 familier som Ellas, der kæmper for at gøre sig fri af en ond spiral af social, økonomisk og psykisk nød. Finansministeriet har haft fokus på disse familier under både den tidligere og den nuværende regering, da de skønnes at koste 35 milliarder pund om året (hvilket svarer til omtrent 250.000 pund per familie per år).

Medlemmer af Participle team har boet sammen med Ella og andre familier som hendes gennem de forgangne to år, fordi vi er interesserede i at vide, hvad vi kan lære af de steder, hvor behovet er størst, og hvor velfærdsstaten i sin nuværende form lader til at være mest udfordret. Gang på gang har vi kunnet konstatere, at hvis vi kan udarbejde løsninger, der virker for de mest træ-

gende, kan vi skabe løsninger, der vil virke for mange.

Swindon tilbyder familier som Ellas 73 forskellige ydelser, der skal skaffes gennem 24 forskellige afdelinger, og både hun, hendes børn og hendes partnere er kendt i hovedparten af disse afdelinger. Hverken mor eller børn regner det for noget særligt at tilkalde myndighederne for at stoppe et af de mange skænderier, der opstår. Familien får regelmæssigt besøg af en socialrådgiver, en ungdomsarbejder, en hjemmeunderviser, en boligrådgiver og den lokale politibetjent. Men som betjenten siger: "Jeg overleverer dem en besked og går igen." Ingen af disse velmenende besøgende er en del af en større plan med et reelt endemål, og ingen af dem fokuserer på de underliggende problemer. Da vi bad Swindon om at præsentere os for en familie, der havde formået at rette op på deres liv efter at have modtaget hjælp fra det offentlige, blev myndighederne os et svar skyldig.

Ellas familie og mange andre lignende familier er en konsekvens af det sammenbrud, der er sket mellem staten og borgeren. De konstante besøg og overleveringen af beskeder udgør ikke en dialog, og familierne oplever ikke, at de bliver hørt og forstået. De bliver beordret til at lægge deres liv om, men de har ingen reel idé om, hvordan det skal gå til. Endnu værre er det, at familierne ved, at ordrene er ladet med en forventning om, at det er umuligt for dem at ændre sig – "Denne

familie ændrer sig aldrig," fik vi at vide.

Fra både staten og det offentlige kontaktpersoners perspektiv ser situationen håbløs ud. Meget lidt kan udrettes med de begrænsninger, der kommer af de administrationstunge, bureaukratiske velfærdssystemer. Efter at have tilbragt tid med socialrådgivere som Ryan, der arbejder med Ellas søn Tom, bemærkede vi, at 86 procent af tiden blev brugt inden for systemets rammer – og gik med at udfylde blanketter om ansvarlighed og diskutere dem med kollegerne. Endnu mere chokerende var det, at selv de sidste 14 procent af tiden, der blev tilbragt ansigt til ansigt med et familiedlem, ikke drejede sig om udvikling. Dialogen mellem Tom og Ryan var dikteret af blanketter og et behov for data og oplysninger. Det udelukkede enhver mulighed for en dialog, der kunne føre til en understøttende relation mellem de to – og som ville være første skridt på vejen mod forandring.

Man forstår fra første færd, at 'kaos' er et elastisk koncept. Jeg oplever dage, hvor min egen familie forekommer mig rimelig kaotisk, og set fra mine barnløse veninders synsvinkel må mit kaos forekomme overvældende. Men som hos de fleste økonomisk stabile familier er en kombination af penge og stærke sociale og familiære bånd med til at lappe de værste sprækker. Mere overraskende er det måske, at vi fandt ud af, at ordet 'udgift' er et lige så

udvandet koncept. Når finansministeriet siger, at en familie som Ellas tegner sig for en udgift på en kvart million pund om året, betyder det reelt, at systemet omkring Ella koster en kvart million pund om året, men ingen af de penge tilfalder reelt Ella og hendes familie, så de kan skabe de nødvendige forandringer. Systemet er et dyrt gyroskop, der snurrer rundt om familierne og fastholder dem i hjertet af systemet – og holder dem fanget, hvor de er.

Hvad kan hjælpe dem med at bryde ud af denne cyklus af nød og armod? Hvilken indsats og hvilke relationer vil kunne gøre en forskel? Swindon traf en bemærkelsesværdigt modig beslutning ved at gå med til, som udgangspunkt, at ændre på Ryans arbejdsfordeling. Med andre ord skulle de, der var i kontakt med Ella og andre familier, kunne tilbringe 80 procent af deres tid med familierne frem for systemet. Endnu mere markant var beslutningen om, at familierne ville få det sidste ord og selv fik lov at bestemme, hvem der reelt skulle hjælpe dem.

Ella og en anden mor blev bedt om at være en del af et panel, der skulle interviewe og udvælge et team fra de eksisterende kontaktpersoner i Swindon med henblik på at få teamet til at arbejde med hundrede familier, der stod i en lignende situation som dem selv. Mødrene havde ikke meget til overs for teamet, som efter deres mening ville være 'for milde' overfor systemet, og endnu min-

dre havde de noget til overs for de udvalgte professionelle, som de så som umenneskelige repræsentanter for systemet. De valgte i stedet fagpersoner, der tilstod, at de ikke nødvendigvis sad inde med alle svarene, men til gengæld ville følge dem hele vejen. De var personer fra bolig- og socialforvaltningen og politiet, som hverken benyttede sig af jargon eller talte i koder. Det, de tilbød, var drevet af deres menneskelige kvaliteter frem for det, reglerne foreskriver.

De nye teams havde kun en brøkdel af det tidligere budget at gøre godt med. Til gengæld kunne de bruge pengene, som familierne ønskede det – i visse tilfælde på familieudflugter, i andre tilfælde som et springbræt til utroligt vellykkede sociale foretagender. Alle initiativer blev valgt og ledet af familierne selv, hvilket var nøglen til forvandling. Teamet fik også støtte til at arbejde med nye metoder, og der blev plads til tilsyn, refleksion og læring – og hermed lykkedes det at holde gang i den svære, åbne og intensive inddragelse af familierne. At investere i relationer og empati kræver et stort følelsesmæssigt engagement, og for at sikre dette er der behov for professionel støtte og systemer af høj kvalitet.

Ovenstående var de første skridt i et program ved navn LIFE (Lives for Individuals and Families to Enjoy), der blev udviklet af Participle og implementeret seks steder i Storbritannien. Med tiden har fire overordnede faser taget form: en åben invita-

tion, en fastsættelse af ambitioner (planlægning), en kompetence- og muligheds⁴-opbygning til at realisere planen og en udforskning af forskellige muligheder for forandring. Vi kan konstatere, at det i gennemsnit tager to år, før en familie som Ellas kan rette op på deres liv, og at der vil være mange op- og nedture. I dag er Ellas børn atter under uddannelse, og hun har fået et job, som hun nyder, nye venskaber og har efter eget udsagn et indre frirum, hvor hun kan fortsætte med at udvikle sig.

Hvordan kan det være, at LIFE virker, og hvordan adskiller initiativet sig fra de velkendte tilgange til velfærd? Interessant nok er mange af de elementer, der gør LIFE til en succes, hentet fra andre områder af Particles arbejde (med unge, gamle og ledige) og fra erfaringer med lignende programmer i udlandet.

Dette fokus på kompetencer og muligheder som det grundlæggende er afgørende for LIFE succes da de præsenterer et markant brud med den transaktionsbaserede model. Væk er de rammer og roller, som benyttes, når kontaktpersoner skal levere en ydelse eller gøre noget for en person. Kompetencer og muligheder kan ikke leveres som en ydelse, de skal dyrkes indefra – med støtte. Hos LIFE er fagfolk og andre i betydningsfulde roller ikke ansat til at gribe ind og løse problemerne; de er ansat til at lytte, udfordre og støtte processen, der sigter mod opdagelse og forvandling. For at opnå dette skal der oplæring til,

så kontaktpersonerne i bund og grund kan blive fri af systemet.

Relationerne inden for og mellem familierne og mellem familierne og deres pågældende teams er et afgørende element, og det samme er de overordnede relationer og de sociale forbindelser. LIFE forstår de problemer, som familier som Ellas står over for, som kollektive problemer. Med andre ord kan den situation, som Ella befinder sig i, ikke ses som adskilt fra det bredere samfund eller fra vores særlige former for kapitalisme, politik og velfærd. Forandring er derfor det bredere samfunds ansvar – og dette standpunkt adskiller sig markant fra den bebrejdeskultur, der forbindes med disse familier. Der skabes nye forhold til naboerne (der havde håbet på, at familien ville blive smidt på gaden), der udvikles nye venskaber, og der opdyrkes et bredt netværk af forbindelser, der kan føre til nye jobs, nye interesser og yderligere støtte.

Denne tilgang med fokus på kompetencer og muligheder og den tid, det tager at pleje relationer (80-procentsreglen), kan lade sig gøre med støtte fra teknologi, og de forskellige elementer kan findes på www.alifewewant.com. Teknologien gør alle redskaberne tilgængelige, mindsker byrden med rapporter og andre administrative opgaver og skaber nye forbindelser mellem familiemedlemmerne, så de kan følge med i hinandens udvikling og dele ting, som de er stolte af. LIFE's digitale styresystem er et eksempel på,

hvordan teknologi kan understøtte og åbne op for nye kulturer og nye arbejdsformer. Dette innovationsniveau står i kontrast til investeringerne i komplekse teknologisystemer, der tjener den modsatte funktion, eftersom de støtter sig til de forældede service-modeller.

De mennesker, der udvikler og forandrer sig ved hjælp af LIFE, er i stand til at fortælle historier om dem selv (og en del af dem er lagt op på LIFE's hjemmeside). Denne evne til at fortælle en historie – om hvor man kommer fra, og hvor man håber på at nå hen – er en sigende indikator for fremskridt og livsmod. Samme metode kan bruges til at identificere udsatte unge og ledige og følge deres udvikling. LIFE's familier var i begyndelsen ikke i stand til at fortælle historier; det var for smertefuldt at grave i fortiden, og deres vrede og frustrationer dækkede over en frygt for, at fremtiden ikke bød dem noget godt. At kunne fortælle historier er derimod tegn på personlig udvikling og aktiv deltagelse i forløbet (i modsætning til den passive modtagelse af traditionel velfærd). Det er en indikator for udvikling og forandring, der udgør kernen i relationel velfærd, og det står i kontrast til de velkendte transaktionsbaserede målinger af ressourcer og resultater.

Fem principper for relationel velfærd

Hvilke grundlæggende principper kan i mere bredt perspektiv

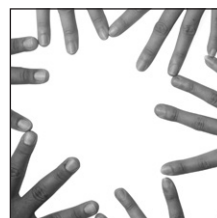
definere og underbygge relationel velfærd, og hvordan kan denne tilgang oversættes til en bredere vision? De følgende fem principper kan ses som et muligt fundament for fremtidens velfærdsstat.

1. Tag fat om de underliggende problemer

Richard Wilkinsons⁵ (2015) om-diskuterede forskning har vist, at jo større ulighed der er i et samfund, jo ringere er livskvaliteten. Enhver nyfortolkning af velfærdsstaten vil i bedste fald ende som et hæfteplaster, hvis ikke den suppleres af en økonomisk strategi, der kan tage fat om de underliggende problemer samt lægger op til en diskussion om, hvor grænsen mellem velfærdsstaten og økonomien skal gå.

2. Fokuser på udvikling

Vores eksisterende velfærdssystem er ikke bygget op omkring forandringsmuligheder. Hvis man ikke bryder sig om, at der fokuseres på de svageste familier, bør man kigge på de metoder, der bruges i ungdomsarbejdet. I dag handler det om risikokontrol for de unge: Tjenester, der skal få de unge til at undgå stoffer eller forhindre dem i at blive gravide, steder, hvor de kan føle sig sikre og holde sig beskæftiget, når det er mørkt. Disse initiativer får støtte gennem investeringer i bygninger og professionelle ungdomsarbejdere. Men gang på gang er det blevet påvist, at unge trives, når de får hjælp til at håndtere risici,

og når de udvikler en følelsesmæssig robusthed. Udviklingen sker gennem relationer og erfaringer, så der er behov for, at ungdomsarbejdet udspiller sig i lokalsamfundet og ikke i institutioner målrettet de unge.

Velfærdsstaten er nødt til først og fremmest at udarbejde en overordnet vision for, hvordan vi kunne tænke os at leve vores liv – og Compass' arbejde med Good Society⁶ er blot et eksempel på det store potentiale, der er til stede – i stedet for at fokusere på, hvilke problemer der skal løses. En sådan vision kan realiseres i praksis med de rette redskaber og systemer, der er rettet mod at støtte en udviklingsbaseret tilgang, og hermed styrker man både udviklingen, relationerne og den kollektive samordning af ressourcer. Alle vores nuværende servicemål er økonomiske; de støtter en overordnet målsætning om økonomisk vækst, og de menneskelige faktorer fortrænges. Vi har brug for at kunne måle social forandring, da det kan være med til at definere de former for investeringer, der vil være passende hertil.

3. Læg mindre vægt på infrastruktur og mere vægt på relationer

Historisk set har vores velfærdsmodeller bygget på en centraliseret infrastruktur: Ressource- og servicemodeller er udformet fra institutionernes perspektiv. Politik handler alt for ofte om infrastruktur: om at åbne nye

ungdomsklubber og nye omsorgscentre. Debatten (og styringen) har dermed fokus på de dyre (og kulturelt skadelige) bureaukratiske systemer, der understøtter denne infrastruktur. Da Ed Balls for eksempel var skole- og familieminister, lovede han den bedste børne- og ungdomsforsorg i verden i stedet for at gøre Storbritannien til det bedste land i verden for børn at vokse op i.

Fremtidens velfærdsstat bliver nødt til at skrinlægge den traditionelle infrastruktur med dertilhørende kultur, systemer og politik. De ressourcer, der er låst fast i disse bygninger og systemer, skal frigives og bruges til at skabe nye modeller, der har større fokus på relationer og sociale kontrakter og understøttes af ukomplicerede, distribuerede muligheder inden for moderne teknologi. Circle, der som tidligere nævnt er en medlemservice for folk over 50, tilbyder en omfattende service, fordi der er blevet investeret i en teknologi, der sætter medlemmer og hjælpere i forbindelse med hinanden – modsat den dyre infrastruktur bestående af minibusser og bygninger.

4. Udvikl og udbred alternative modeller

Der er behov for at investere i fremtidens modeller – distribuerede systemer, der kan støtte og styrke en kollektiv kapacitet og fælles løsninger. Ligesom LIFE er Circle et eksempel på et sådant system og fremhæves ofte af koa-

litionsregeringen som et eksempel på det såkaldte 'Big Society',⁷ der fungerer i praksis. I virkeligheden blev Circle skabt med hjælp fra en statslig investering. Det kræver organiseringsprincipper, statsstøtte og investeringer for at skabe modeller for masseinddragelse som Circle. Den manglende forståelse for det dynamiske forhold mellem staten og borgeren er en af de grundlæggende svagheder i 'Big Society'-modellen.

For at omdefinere forholdet mellem økonomien og velfærdsstaten er vi nødt til at genoverveje, hvor stor en andel af bruttonationalproduktet der skal afsættes til forskning og udvikling på en systematisk måde, og gå videre herfra. Hverken den tidligere regerings forkærlighed for kortsigtede pilotprojekter, hvor der ikke var yderligere finansiering at hente til vellykkede nyskabelser, eller den aktuelle regerings totale mangel på innovationsstøtte vil føre til nye modeller.

Der er behov for, at staten aktivt opstiller nye modeller for forskellige måder at organisere, vurdere og forsyne samfundet på – og tilpasser dem til verden, som den ser ud i dag. Et eksempel på dette er overgangen fra at eje til at dele, som fremhæves i den såkaldte Green New Deal.⁸ Hvis finanskrisen har lært os noget, er det, at det er farligt at være for bundet af en enkelt dominerende model. Det er desuden indlysende, at selv en økonomisk presset stat stadig har ressourcer til at udvikle initiativer, selvom der ikke kan gives økonomisk tilsagn.

5. Skab bedre betingelser for dialog

Ved hjælp af politik kan man skabe de rette forudsætninger for LIFE's arbejde, og det samme gør sig gældende for en relationel velfærdsstat. Den nye politik skal give plads til nye former for kreative, udviklingsbaserede samtaler – præcis som den, der finder sted mellem kontaktpersoner og familier – og række længere end politiske møder, fokusgrupper og klageskemaer. Gennem fornyet dialog vil der udspringe noget fælles, kollektivt og relationelt.

Afrunding

Relationel velfærd vil være en mere holdbar tilgang: Ikke nok med at relationel velfærd vil koste mindre, set fra et økonomisk synspunkt; det er samtidig med til at skabe social kapital. En velfærdsstat, der principielt og i praksis er kendetegnet ved at have fokus på menneskelige muligheder og relationer i stedet for at have en dagsorden, der er præget af institutionelle reformer og effektivitet: Det er den relationelle velfærd, vi bør udvikle og opfordre til.

Redaktionelle bemærkninger

- 1 Julian Le Grand (1991) brugte første gang kvasimarkedsbegrebet om de reformer, som Thatcher-regeringen gennemførte i slutfirserne, hvor der blev indført markedsnærende principper på en række områder i den britiske

- velfærdsstat såsom sundhedsvæ-
net, grundskolerne, almene
boliger mv.
- 2 Circle er en medlemservice for folk over 50 og tilbyder støtte efter behov samt et netværk af lønnede og ulønnede hjælpere. Læs mere om Circle i tidsskriftet *Soundings*, nr. 42 (2010).
 - 3 Hilary Cottam er stifter af Participle, der udvikler nye velfærdsmodeller for og med offentligheden: www.participle.net
 - 4 I den oprindelige engelske artikel anvendes ordet capability. Det lader til at være en reference til nobelprisvinder Amartya Sen's teori om kapabilitet. I artiklen oversættes begrebet til kompetencer og muligheder.
 - 5 Wilkinson, R. (2015). *Injustice: Why Social Inequality Still Persists*. Paperback.
 - 6 Læs mere på www.compassonline.org.uk
 - 7 The Big Society var en politisk ideologi udviklet i begyndelsen af det 21. århundrede i UK. Ideen foreslår at "integrere det frie marked med en teori om social solidaritet baseret på hierarki og frivillighed". (Wikipedia)
 - 8 The Green New Deal er en pakke af politiske forslag, der har til formål at løse den globale opvarmning og finanskriser. Den refererer til den New Deal omfattende sociale og økonomiske programmer, der blev iværksat af den amerikanske præsident Franklin D. Roosevelt i kølvandet på børskrakket i 1929 og starten af depressionen. (Wikipedia)